

Plenum

Torsdag 2.5.2024 kl. 16.01—0.46

18. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporär ändring av 20 och 21 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel

Regeringens proposition RP 28/2024 rd

Remissdebatt

Förste vice talman Paula Risikko: Ärende 18 på dagordningen presenteras för remissdebatt. Talmanskonferensen föreslår att ärendet remitteras till förvaltningsutskottet, som grundlagsutskottet ska lämna utlåtande till. Nu fortsätter remissdebatten som avbröts i plenum 25.4.2024. — Ledamot Garedeu, varsågod.

Debatt

23.50 **Kaisa Garedeu ps:** Arvoisa puhemies! Vihdoin maahanmuuttopolitiikan uudistaminen ja kiristäminen sekä samalla talouden tasapainottaminen saavat lisää oikeita askeleita. Nyt pienennetään turvapaikanhakijoille maksettavan vastaanottorahan määrää. Käytännön syistä se lasketaan ensin väliaikaisesti samalle tasolle kuin toimeentulotuen laskennalliset ravintomenot. Tämä on voimassa vuoden 2025 loppuun saakka. Kun sitten koko vastaanottolaki uudistetaan, tiputetaan vastaanottoraha perustuslain ja vastaanottodirektiivin sallimaan minimiin. Jo vuosien 2024—2025 väliaikainen muutos tuo 16 miljoonan euron säästöt valtion kassaan. [Matias Mäkysen välihuuto]

Turvapaikkaprosessin kuuluu toimia niin, että asumisaika vastaanottokeskuksessa on lyhyt. Vastaanottorahalla ei siis ole edes tarkoitus elää pitkäaikaisesti. Turvapaikkapäätöksen saamisen jälkeen henkilö joko palautetaan lähtömaahansa tai hän saa oleskeluluvan ja alkaa rakentamaan elämäänsä Suomeen ja elättämään itsensä.

Hallitushan on nyt tehostamassa ja sujuvoittamassa koko tätä turvapaikkaprosessia muiltakin osin. On täysi oikeus ja kohtuus, että myös vastaanottorahaa pienennetään varsinkin nyt, kun hallitus on joutunut tekemään yhdeksän miljardin euron edestä sopeutuksia edellisten hallitusten jäljiltä, jotta me voidaan turvata omille kansalaisillemme julkiset palvelut tulevaisuudessakin.

Sisäministeriön lakihankkeiden lisäksi meillä sosiaali- ja terveysministeriö valmistelee parhaillaan esitystä, jolla poistetaan laittomasti maassa olevien oikeus muihin kuin kiireellisiin sosiaali- ja terveyspalveluihin sekä sosiaaliturvaan. Valmisteilla on myös esitys, jossa maahanmuuttajien saama toimeentulotuki ja työmarkkinatuki tullaan korvaamaan pienemmällä kotoutumistuella. Suomen sosiaaliturva on luotu suomalaisia varten.

Arvoisa puhemies! Suomen ei tarvitse olla turvapaikanhakijoita houkutteleva maa. Suomen täytyy olla ensisijaisesti suomalaisista huolta pitävä maa. — Kiitos.

Punkt i protokollet PR 44/2024 rd

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Nieminen.

23.52 **Mira Nieminen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen tavoitteena on kuroa umpeen kuilua julkisen talouden tulojen ja menojen välillä sekä kääntää Suomen velkaantuminen laskuun. Tämä huomioiden hallitus tekee useita toimenpiteitä.

Yksi hallitusohjelman mukainen teko on vastaanottorahaan kohdistuva säästötavoite leikata 13 miljoonaa euroa vuonna 2024 ja kahdeksan miljoonaa euroa vuonna 2025. Vuosille 26–27 säästötavoite on kummallekin neljä miljoonaa euroa. Säästötavoite pohjautuu maahantulon oletamiin kyseisille vuosille.

Esityksen tavoitteena on lisäksi lyhentää turvapaikkaprosessia ja tehostaa paluita sekä vapaaehtoista paluuta. Vastaanottokeskuksen asiakkaan oleskelu Suomessa on tilapäistä, ja vastaanottokeskuksessa vietetyn ajan on tarkoitus olla lyhyt. Tavoitteena on, että henkilö siirtyy mahdollisimman pian joko kuntaan tai palaa takaisin lähtömaahansa. Tämän takia myös vastaanottoraha on suunniteltu etuudeksi, jolla henkilön toimeentulo turvataan ainoastaan lyhytaikaisesti.

Koska vastaanottojärjestelmän piirissä olevan henkilön oleskelu Suomessa ei ole vakinaista ja vastaanottokeskus antaa asiakkaalle aineellisia hyödykkeitä sekä järjestää vastaanottopalvelut — kuten majoituksen, sosiaalipalvelut, terveyspalvelut, tulkkauksen ja käännöspalvelut sekä työ- ja opintotoimintaa — ehdotetaan, että lähtökohtana vastaanottorahan määrän arviointiin käytettäisiin välttämättömänä toimeentulotukena myönnettävien toimeentulotuen laskennallisten ravintomenojen tasoa eli 49 prosenttia toimeentulotuen perusosasta. Vastaanottorahan perusosa on tarkoitettu jokapäiväisen elämän välttämättömiin menoihin kuten vaatteisiin, vähäisiin terveydenhuollon kustannuksiin ja joukkoliikenteen kuluihin sekä ruokamenoihin, jos vastaanottokeskus ei järjestä ateriapalveluja.

Esityksen vaikutuksia erityisen haavoittuvassa asemassa oleviin yksinhuoltajaperheisiin ehdotetaan lievennettäväksi säätämällä yksinhuoltajille oma vastaanottorahan perusosa. Vastaanottolain muutos pienentää vastaanottorahaa ja käyttö rahaa, joita myönnetään kansainvälistä suojelua hakeville, tilapäistä suojelua saaville ja ihmiskaupan uhreille, joilla ei ole kotikuntaa. Vähennyksen suuruus riippuu siitä, onko kyseessä yksin asuva, yhteistaloudessa asuva, yksinhuoltaja vai lapsi. Käyttö rahaa myönnetään myös ilman huoltajaa maahan tulleeille lapsille, jotka saavat täyden ylläpidon alaikäisille suunnatuissa vastaanottoyksiköissä.

Arvoisa rouva puhemies! Esityksellä pyritään vähentämään turvapaikka- ja vastaanottojärjestelmän houkuttelevuutta niin, että Suomeen ei hakeuduttaisi anomaan kansainvälistä suojelua ilman todellista suojelun tarvetta. Erityisen tärkeää tämä on esimerkiksi Suomen itärajan tilannetta ja hybrdivaikuttamista silmällä pitäen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu.

23.55 **Inka Hopsu vihr:** Arvoisa puhemies! Muistatteko ne leipäjonossa seisonheet ukrainalaiset? Näinkö Suomi kohtelee sotaa pakenevia? Ukrainalaiset antoivat palautetta, että olivat yllättyneitä siitä, miten matala tämä mahdollinen tuki tai tuen taso oli, ja tuli selkeää palautetta siitä, että se ei riittänyt täällä elämiseen.

Vastaanottorahan leikkaukset osuvat erityisen kipeästi lapsiperheisiin, joiden toimeentulo on nytkin niukkaa. Suuri osa vastaanottojärjestelmän piirissä olevista perheistä ja lap-

Punkt i protokollet PR 44/2024 rd

siperheistä siis on yksinhuoltajaperheitä. Vastaanottoraha on Suomessa jo valmiiksi pieni, ja Suomi on saanut esimerkiksi YK:n lapsen oikeuksien komitealta suosituksen turvapaikanhakijalapsien sosiaaliturvan kasvattamisesta.

Hallituksen päätös pienentää vastaanottorahaa on jälleen yksi hallituksen päätöksistä, joka tulee syventämään lapsiperheköyhyyttä ja lapsiköyhyyttä Suomessa. Jo aiempien hallituksen toimien myötä 17 000 lapsen on arveltu putoavan köyhyyteen.

Yksin asuvalle ja yksinhuoltajalle myönnettävän vastaanottorahan perusosaa ehdotetaan pienennettäväksi noin 50 eurolla kuukaudessa, ateriat tarjoavassa vastaanottokeskuksessa 102 eurosta 88 euroon kuukaudessa. Alennettua vastaanottorahaa ei indeksijäädytysten vuoksi koroteta seuraavina vuosina, joten tilanteessa, jossa inflaatio viime vuonna oli kuusi prosenttia ja vielä arvonlisäveroa nostetaan, rahan riittävyys suhteessa elinkustannuksiin huononee entisestään. Tarvittaessa on mahdollisuus hakea täydentävää vastaanottorahaa, mutta sitä tulee hakea erikseen, mikä kuormittaa jo muutenkin rasittuneita yksinhuoltajia mutta myös tätä meidän hallintoprosessia — josta täällä moneen kertaan on kerrottu, että sitä vähennetään, mutta näissä maahanmuuttoesityksissä suunta näyttää olevan aivan toisenlainen. Täydentävää vastaanottorahaa ei myöskään ole tarkoitettu päivittäisiin arjen kuluihin vaan erityisistä tarpeista tai olosuhteista aiheutuviin kuluihin.

Vastaanottorahan leikkaaminen heikentää lapsen oikeuksien toteutumista. Hallituksen esityksellä on todettu vaikutusarvioinneissa olevan vain negatiivisia vaikutuksia lasten ja lapsiperheiden osalta. Monilla paikkakunnilla vastaanottojärjestelmän asiakkaalla ei ole oikeutta varhaiskasvatukseen, jolloin lapset oleskelevat täysipäiväisesti kotona vanhempien kanssa. Resurssit tehdä tai toteuttaa mitään tällä vastaanottorahalla ovat hyvin minimaaliset. Lapsiasiainvaltuutettu on myös huomauttanut, että yksin tulleiden alaikäisten käyttörahan alentamiseen on liitetty esityksessä heikosti perusteltuja tavoitteita.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Forsgrén poissa. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

23.59 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Tämä on nyt yksi näistä lakiesityksistä, jotka siis tuntuvat aivan käsittämättömän julmilta. Ja nyt, kun esimerkiksi edustaja Sirén on tullut tänne saliin, niin kyllä voi kysyä: miten ihmeessä te voitte seistä tämän lakiesityksen takana?

Tämä tulee johtamaan ihmisten nälkiintymiseen ja aliravitsemukseen. Me laskettiin, että alimmillaan tämä korvaus tulee olemaan noin 6,5 euroa päivässä, jolla pitäisi sitten se ruoka hankkia. Yhdenvertaisuusvaltuutettu on muun muassa todennut, että tämän lain esitöidenkin mukaan tämä tulee vaikuttamaan lastensuojelutoimenpiteiden tarpeen lisääntymisenä, perheväkivallan kasvuna, perheiden huonovointisuutena, ruokavalion yksipuolistumisena ja ruokajakelun pariin hakeutumisena ja että vastaanottorahan pienenemisellä olisi lapsen oikeuksien vastaisia ja hyvin epäinhimillisiä vaikutuksia.

Ja tosiaan, niin kuin edustaja Hopsu täällä totesi, tilanne oli tammikuun alussa se, että vastaanottojärjestelmän asiakkaista 79 prosenttia oli ukrainalaisia. Tämähän on se viesti, edustaja Sirén, edustaja Partanen ja edustaja Keto-Huovinen, jonka te lähetätte näille ukrainalaisille, jotka Suomeen ovat tulleet? Tämähän on se tapa, miten suomalainen yhteiskunta heidät vastaanottaa ja pitää heistä huolta, että viedään tämä vastaanottoraha näin järkevän alhaiselle tasolle, että he joutuvat turvautumaan nöyryyttävällä tavalla ruokajo-

Punkt i protokollet PR 44/2024 rd

noon Suomessa sen jälkeen, kun he ovat kokeneet Venäjän hyökkäyssodan raakuuksia Ukrainassa? Eikö teitä hävetä?

Tämä on pelkkää kidutusta, ja tämä on pelkkää kiusaamista. Eli huolimattomasti säädetty indeksijäädytys ei riittänyt hallitukselle, vaan nyt tätä vastaanottorahaa heikennetään lisää. Onko teillä pokkaa nyt nousta seisomaan ja puolustaa tätä esitystä erityisesti esimerkiksi näiden ukrainalaisten näkökulmasta? Onko teillä pokkaa seistä heidän edessään kasvotusten ja kertoa, että tämä on juuri sitä rationaalista politiikkaa, jota me haluamme täällä Suomessa tehdä, jotta emme houkuttelisi tänne turvapaikanhakijoita? En usko, että teiltä löytyy siihen rohkeutta. [Atte Kaleva: Tämä on juuri sitä kunnioitettavaa keskustelua? Asiallisiin kysymyksiin vastataan, mutta ei asiattomiin!] — Millä tavalla tämä on asiaton kysymys? Ukrainalaisia asuu tällä hetkellä Suomessa. Ukrainalaiset joutuvat turvautumaan ruokajonoihin parastaikaa, ja se, mitä te teette, on sitä, että te alennatte tätä vastaanottorahaa niin alhaiselle tasolle, että se tulee todennäköisesti johtamaan nälkiintymiseen. [Joakim Vigelius: Te puhuitte kidutuksesta, käsittämätöntä!] — Tämä laki on kidutusta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäkynen, olkaa hyvä.

0.02 Matias Mäkynen sd: Arvoisa puhemies! Koko ilta on käsitelty tähän mennessä näitä maahanmuuton kiristyslakeja, ja tämä on isoimmasta päästä näitä säästölakeja, ilmeisesti taloudelliselta vaikutukseltaan hieman yli 10 miljoonaa euroa, kun tämä hallitus kokonaisuudessaan nyt leikkaa semmoiset 9 000 miljoonaa — muun muassa 2 000 miljoonaa euroa julkisista sosiaali- ja terveyspalveluista — ja on valmis leikkaamaan miten paljon tahansa suomalaistenkin, täällä syntyneidenkin ihmisten, sosiaaliturvasta, toisin kuin perussuomalaiset ennen vaaleja väittivät. Eli tämä on se, mitä perussuomalaiset ovat vaatineet ja halunneet ja saaneet aikaan luopuakseen sitten kaikista muista lupauksista, joita ovat antaneet suomalaisille ennen vaaleja. Tästä oikeastaan tässä hallituksen tarinassa hyvin pitkälti on kysymys. Kokoomus saa työmarkkinoille juuri ne uudistukset, jotka on Elinkeinoelämän keskusliitolle luvannut, saa leikata julkisista palveluista niin paljon kuin haluaa vastoin perussuomalaisten lupauksia, ja perussuomalaiset saavat sitten vastapalvelukseksi hieman yli 10 miljoonan euron heikennyksen turvapaikanhakijoiden toimeentuloon.

Tässä tietysti samalla ollaan todennäköisesti tekemässä uutta käytäntöä ja uutta tulkintaa Suomen perustuslaista siinä, miten matalalle tasolle Suomessa asuville henkilöille voidaan sosiaaliturvaa leikata, ja avataan meidän sosiaaliin perusoikeuksiin sellaisia uusia minimitasoja, uusia aukkoja, joita aikaisemmin Suomessa ei ole ollut mahdollista tehdä.

Toivon perustuslakivaliokunnalle viisautta ja myöskin rohkeutta arvioida tätä oikeasti nyt suhteessa Suomen kansainvälisiin velvoitteisiin, suhteessa meidän omaan perustuslakiimme ja siihen, mikä on inhimillinen vähimmäistoimeentulon määrä, joka ihmiselle voidaan Suomessa mahdollistaa. Jo aiemmilla leikkauspäätöksillä lapsiperheköyhyyttä on lisätty todella voimakkaasti, ja nyt sitä ollaan tekemässä jälleen vielä enemmän ja kohdistuen sitten maahanmuuttajiin, jotka ajetaan kaikista tiukimpaan asemaan. Näyttää olevan niin, että kunhan maahanmuuttajilla menee vielä vähän huonommin, niin ei ole mitään väliä, kuinka huonosti suomalaisilla pienituloisilla menee.

Riksdagen avslutade debatten.

Punkt i protokollet PR 44/2024 rd

Riksdagen remitterade ärendet till förvaltningsutskottet, som grundlagsutskottet ska lämna utlåtande till.